

ชื่อเรื่อง การจัดการความรู้ด้านการบริหารจัดการในการสืบสานและอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ฝั่งธนบุรี: กรณีศึกษาชุมชนกำแพงทองพัฒนา

ชื่อ-สกุล สุติคาร์ตัน มัทธวรรตน์ และชยาภรณ์ ศฤงคารทวิกุล

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ปี 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) ศึกษาการบริหารจัดการในการสืบสานและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ 3) การสร้างสื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในการสืบสานและอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฝั่งธนบุรี: กรณีศึกษาชุมชนกำแพงทองพัฒนา ใช้การวิจัยและพัฒนาประยุกต์ร่วมกับการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารชุมชนกำแพงทองพัฒนา จำนวน 3 คน ประชาชนในชุมชนกำแพงทองพัฒนา 20 คน นักวิชาการ นักศึกษา และประชาชนซึ่งเป็นผู้อาสาสมัคร จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบตรวจสอบประสิทธิภาพด้านความถูกต้องเหมาะสมขององค์ความรู้ที่จัดรวบรวมเป็นสารสนเทศในรูปแบบของวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้สื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหา ใช้การสรุปเชิงอุปมาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนกำแพงทองพัฒนา พบว่า ชุมชนกำแพงทองพัฒนาเป็นชุมชนเก่าแก่ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา(สายเดิม) ซึ่งต่อมากลายเป็นคลองบางลำหลวง และเป็นคลองบางกอกใหญ่หรือคลองบางหลวงในปัจจุบัน ชุมชนแห่งนี้มีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ส่งผลให้ชุมชนมีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และเรื่องราวอิงประวัติศาสตร์ที่เป็นสมบัติอันมีค่า ตลอดจนประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้เป็นกลุ่มคนที่ส่งต่อสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษทำให้มีความผูกพันกับสถานที่แห่งนี้ มีการดำรงชีวิตตามวิถีชาวคลองมาจนถึงปัจจุบันได้โดยมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการคือ (1) การมีความคุ้มครองจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2510 สมัยจอมพลถนอม กิตติขจร ที่กำหนดให้ “คลองบางกอกใหญ่” หรือ “คลองบางหลวง” เป็นคลองสำคัญซึ่งจะต้องอนุรักษ์ไว้ (2) การที่ผู้อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนทั้งผู้อยู่เดิมและผู้เข้ามาอยู่อาศัยใหม่มีค่านิยมหลักและอุดมการณ์เดียวกันคือ การเน้นความเรียบง่ายเป็นธรรมชาติ เคารพในความเป็นส่วนตัวซึ่งกันและกัน มีพิธีกรรมและพิธีการที่ร่วมสมัยกันในความเชื่อเกี่ยวกับสุนทรียะทางศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น และวิถีแห่งการดำรงชีวิตที่เรียบง่าย 2) การศึกษาการบริหารจัดการในการสืบสานและอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนกำแพงทองพัฒนา พบว่า แนวทางการบริหารจัดการส่วนใหญ่เน้นความเป็นอิสระ แต่เคารพในความเป็นส่วนตัวซึ่งกันและกัน รับผิดชอบตามขอบเขตแห่งตนไม่ก้าวก้าวกายกัน มีความเชื่อเกี่ยวกับสุนทรียะทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และวิถีแห่งการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับกระบวนการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำ และด้านการควบคุม ผลจากการบริหารจัดการนั้นได้มุ่งเพื่อสร้างผลกำไรหรือการประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจแต่มุ่งสร้างสรรค์ และสืบสานให้ชุมชนกำแพงทองพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่คู่สังคมไทยสืบไป 3) ผลจากการตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเชื่อมั่นว่านวัตกรรมการจัดการองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้องและเหมาะสมโดยมีค่าคะแนน IOC เท่ากับ 1.00 ทุกประเด็น และผลการประเมินความเหมาะสมของสารสนเทศการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบวีดิทัศน์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$ S.D. = 0.56) ดังนั้นเพื่อให้เกิดการสืบสานและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้จริงจัง จึงควรมีหน่วยงานหลักกำหนดนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ โดยจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นองค์ความรู้และการประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลายภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการองค์ความรู้/ การบริหารจัดการ/ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/ คลองบางหลวง

Research Title: The Knowledge Management of Administration for Cultural Tourism in Thonburi District: Case Study in Kumpangthongpattana Community
Researcher: Sutidarat Mattavarat, Chayaporn Salingkantaweekul
Unit: Education, Faculty, Dhonburi Rajabhat University
Year: 2019

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the background and current condition of cultural tourism in Thonburi district: case study in Kumpangthongpattana community, 2) to study the management of conservation and inheritance cultural tourism on Thonburi bank of The Chao Phraya River and 3) media production for dissemination of knowledge in the preservation and conservation of cultural tourism. This study was conducted by Research and Development. The samples, which were purposively chosen, were three managers and 20 community members. The research tools were document analysis form, interview form, the evaluate form. The quality of all research tools has been checked. The data were analysed by using mean, standard deviation, percentage, content analysis, and analytic induction.

The results showed that 1) The Kamphaengthongphatthana community is an old community located on the banks of the Chao Phraya River (the original line) which later became the Bang Luang Canal or the Bangkok Yai Canal. This community has a long history from the times of Ayutthaya, Thonburi and Rattanakosin. As a result, the community has historic sites, antiques and historical stories. That is precious treasures as well as people living in the community are a group of people who passed on from their ancestors and make a bond with this place. There is a way of living according to two important factors: (1) with protection from the cabinet resolution on 13 June 1967, during the Marshal Thanom Kittikachon which requires "Canal Bangkok Yai" or "Klong Bang Luang" is an important canal which must be conserved. (2) The residents of the community, both former and new residents, have the same core values and ideologies: emphasizing simplicity, being natural, respecting each other's privacy. There are contemporary rituals and ceremonies in the belief about artistic aesthetics, local culture and the simple way of living, including a network of cultural heritage and cultural heritage dissemination for future generations, 2) The study of the management direction in the continuation and preservation of cultural tourism in the Kamphaengthongpattana found that most management practices emphasized independence but respect each other's, responsible for their scope, do not interfere with each other. They have beliefs about artistic aesthetic, local culture and the simple way of living consistent with the management process both 4 aspects: Planning, Organizing, Leading and Controlling. The management results are not intended to generate profits or experience business success but creative and continue to develop the community as a cultural tourism destination in Thailand. 3) Results of the effectiveness of video media for dissemination of knowledge by experts found that the knowledge management innovation developed is accurate and appropriate with an IOC score of 1.00. All issues and results of the assessment of the appropriateness of information, knowledge management in the video format, the overall picture is at the highest level ($X = 4.62$, $S.D. = 0.56$). Therefore, in order to seriously preserve this cultural tourism, the tourism organization should set up policies to promote the preparation of wisdom information and knowledge to creating a database for searching knowledge and publicity under the participation of all relevant parties.

Keywords: knowledge management / management / cultural tourism / KlongBangLuang